

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
VRHOVNI SUD
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
Broj: 65 0 P 869508 25 Rev
Sarajevo, 04.02.2025. godine

Vrhovni sud Federacije Bosne i Hercegovine u Sarajevu, u vijeću sastavljenom od sudija Svjetlane Milišić-Veličkovski, kao predsjednice vijeća, Mirsade Čaušević – Dučić i Emine Hulusije, kao članica vijeća, u pravnoj stvari tužitelja: 1. E.R. iz Ž., Ulica G.V. b.b., 2. I.R. iz Ž., Ulica O. b.b., 3. H.M. iz Ž., Ulica L. b.b., 4. E.H. iz L., Ulica P. b.b., 5. F.Š. iz Ž., Ulica M.p. br. ...., 6. M.B. iz Ž., Ulica .... n. b.b., 7. A.G. iz L., Ulica O. b.b., 8. N.M. iz L., Ulica D. b.b., 9. S.B. iz L., Ulica B.B. br....., 10. M.D. iz L., Ulica B. b.b., 11. O.D. iz L., Ulica C. b.b., 12. S.D. iz L., Ulica T.o.b.b., 13. H.B. iz L., O. b.b., 14. F.A. iz L., Ulica ... b.b., 15. R.B. iz L., Ulica B. b.b., 16. B.B. iz L., Ulica O. b.b., 17. M.A. iz D.I., Ulica B. b.b., 18. M.A. iz L., Ulice P. b.b. i 19. J.B. iz L., Ulice B. b.b., koje zastupa punomoćnik Senad Droce, advokat iz Mostara, Ulica Vrapčići br. 269., protiv tužene Federacije Bosne i Hercegovine, koju zastupa Federalno pravobranilaštvo, radi utvrđenja diskriminacije i isplate, vrijednost spora 10.100,00 KM, odlučujući o reviziji tužitelja protiv presude Kantonalnog suda u Sarajevu, broj: 65 0 P 869508 21 Gž od 18.10.2024. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 04.02.2025. godine, donio je

P R E S U D U

Revizija se odbija.

O b r a z l o ž e n j e

Prvostepenom presudom Općinskog suda u Sarajevu broj: 65 0 P 869508 20 P od 15.06.2021. godine odlučeno je: " I Utvrđuje se da su tužitelji R.I., M.H., H.E., Š.F., B. M., G. A., M.N., B.S, D.M., D.O. D.S., B.H., A.F. B.R. B.B., A.M., A.M. i B.J. neposredno diskriminirani od strane tuženog Federacije BiH na način što je donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite civilnih žrtava rata i porodica sa djecom („Službene novine Federacije BiH“, broj 14/09), koji Zakon je stupio na snagu 12.03.2009. godine, tuženi Federacija BiH povrijedio pravo tužitelja na jednako postupanje, čime su tužitelji izvedeni iz stečenih prava na isplatu invalidnine.

II Tužbeni zahtjev kojim je predloženo da sud naloži tuženom da isplati tužiteljima na ime neisplaćenih ličnih invalidnina i to: R.I. iznos od 83,07 KM mjesečno počev od 12.03.2009., M.H. iznos od 83,07 KM mjesečno počev od 31.05.2009., H.E. iznos od 42,60 KM mjesečno počev od 31.05.2009., Š.F. iznos od 42,60 KM mjesečno počev od 31.10.2011., B.M. iznos od 42,60 KM mjesečno počev od 31.03.2009., G.A. iznos od 42,60 KM mjesečno počev od 12.03.2009., M.N. iznos od 59,64 KM mjesečno počev od 12.03.2009., B.S. iznos od 83,07 KM mjesečno počev od 12.03.2009., D.M. iznos od 83,07 KM mjesečno počev od 30.06.2009., D.O. iznos od 59,64 KM mjesečno počev od 30.04.2009., D.S. iznos od 59,64 KM mjesečno počev od 30.04.2009., B.H. iznos od 59,64 KM mjesečno počev od 12.03.2009., A.F. iznos od 42,60 KM mjesečno počev od 31.05.2009., B.R. iznos od 83,07 KM mjesečno počev od 12.03.2009., B.B. iznos od 42,60 KM mjesečno počev od 12.03.2009., A.M. iznos od 59,64 KM mjesečno počev od 31.03.2009., A.M. iznos od 42,60 KM mjesečno počev od 30.06.2009. i B.J. iznos od 42,60 KM mjesečno počev od 12.03.2009.

godine i to svima zajedno sa zakonskom zateznom kamatom na svaki pojedinačni iznos naknade koji dopijeva svakog 01-og u mjesecu za prethodni mjesec, u roku od 30 dana, odbija se kao neosnovan.

III Nalaže se tuženom Federaciji Bosne i Hercegovine da na osnovu Ustava Bosne i Hercegovine, odredaba Evropske konvencije za zaštitu temeljnih ljudskih prava i osnovnih sloboda, odredbi ostalih međunarodnih akata i načela, te ostalim pozitivnim propisima otkloni postojeću diskriminaciju kao i njene posljedice, te dovede tužitelje u jednak položaj pred zakonom.

IV Odbacuje se tužbeni zahtjev u dijelu kojim je traženo da sud naloži tuženom da tužitelje vrati u prava koja su imali prije poduzimanja diskriminirajuće radnje odnosno prije donošenja Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom („Službene novine Federacije BiH“, broj 14/09), a koji Zakon je stupio na snagu dana 12.03.2009. godine.

V Tužba u odnosu na prvotужiteljicu Rizvić Eminu se odbacuje.

VI Nalaže se tuženom da tužiteljima R.I., M., H.E., Š.F., B.M., G.A., M., B.S., D.M., D. O., D.S., B.H., A.F. B.R., B.B., A.M., A.M. i B.J., na ime naknade nematerijalne štete, isplati novčane iznose od po 2.000,00 KM, u roku od 30 dana.

VII Nalaže se tuženom da tužiteljima nadoknadi troškove parničnog postupka u iznosu od 1.642,50 KM, u roku od 30 dana.“

Drugostepenom presudom Kantonalnog suda u Sarajevu, broj: 65 0 P 869508 21 Gž od 18.10.2024. godine prvim stavom izreke žalba tužitelja od 2 do 19 je odbijena, a žalba tužene je usvojena, prvostepena presuda u stavu I, III i IV preinačena, na način da su tužbeni zahtjevi odbijeni kao neosnovani, dok je u stavu II prvostepena presuda potvrđena. Drugim stavom izreke odlučeno je da svaka stranka snosi svoje troškove postupka.

Protiv drugostepene presude reviziju su blagovremeno izjavili tužitelji zbog pogrešne primjene materijalnog prava kako to proizilazi iz obrazloženja revizije, sa prijedlogom da se revizija usvoji, pobijana presuda preinači na način da se tužbeni zahtjev usvoji u cijelosti uz naknadu troškova postupka.

Tužena nije podnijela odgovor na reviziju.

Ispitujući pobijanu presudu u smislu odredbe člana 241. Zakona o parničnom postupku¹ (u daljem tekstu ZPP), ovaj sud je odlučio kao u izreci iz slijedećih razloga:

U postupcima koji se vode po tužbama za zaštitu od diskriminacije, kakav je i konkretni postupak, revizija je uvijek dozvoljena u skladu sa članom 13. stav 2. u vezi sa članom 12. Zakona o zabrani diskriminacije².

Revizija je neosnovana.

Nije ostvaren revizijski razlog pogrešne primjene materijalnog prava.

¹ „Službene novine F BiH“, broj: 53/03, 73/05, 19/06 i 98/15

² „Službeni glasnik Bosne i Hercegovine“ br. 59/09 i 66/16

Predmet spora u ovoj pravnoj stvari je tužbeni zahtjev za utvrđenje da su tužitelji neposredno diskriminirani od strane Federacije BiH donošenjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava i zaštite porodica sa djecom (Službene novine FBiH 14/09), koji Zakon je stupio na snagu 12.03.2009. godine, (u daljem tekstu Zakon o izmjenama i dopunama) zato što su tim zakonom izvedeni iz stečenih prava na isplatu invalidnine, koju tužitelji potražuju uz vraćanje oduzetih prava, otklanjanjem postojeće diskriminacije i isplate naknade nematerijalne štete.

Prema činjeničnim utvrđenjima nižestepeni sudovi, na osnovu odredaba člana 18b. Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice s djecom³ (u daljem tekstu: Zakon) svi tužitelji su stekli pravo na ličnu invalidninu u određenom novčanom iznosu, u skladu sa utvrđenim stepenom invaliditeta, a ova prava su tužitelji izgubili donošenjem navedenog Zakona o izmjenama i dopunama.

Prvostepeni sud je našao da je na utvrđeno činjenično stanje, tužena usvajanjem Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite civilnih žrtava rata i porodica sa djecom („Službene novine Federacije BiH“, broj 14/09), koji Zakon je stupio na snagu 12.03.2009. godine, povrijedila pravo tužitelja na jednako postupanje jer su tužitelji izvedeni iz stečenih prava na isplatu invalidnine bez dokazivanja na razumnu opravdanost i legitiman cilj za donošenja navedenih izmjena i dopuna zbog kojih su tužitelji ostali bez ranije stečenih prava, pa je zbog toga tužbeni zahtjev za utvrđenje diskriminacije usvojen. Po stavu prvostepenog suda osnovan je tužbeni zahtjev tužitelja za otklanjanje učinjene diskriminacije, odnosno otklanjanje njenih posljedica, na način da tužena dovede, odnosno obezbijedi tužiteljima jednak položaj pred zakonom zbog čega je tužbeni zahtjev u tom dijelu usvojen. Odluka o tužbenom zahtjevu za isplatu nematerijalne štete donijeta je primjenom člana 200. ZOO jer je prvostepeni sud stava da je tužena svojim diskriminacijskim postupanjem u odnosu na tužitelje, istima povrijedila pravo ličnosti, odnosno pravo na dostojanstvo, a što je kod tužitelja zasigurno izazvalo takve duševne bolove koji opravdavaju dosudu primjerene novčane naknade za pretrpljenu nematerijalnu štetu u iznosu od po 2.000,00 KM za svakog tužitelja, pa je i tužbeni zahtjev za isplatu nematerijalne štete usvojen. Tužbeni zahtjev za isplatu novčanih potraživanja iz stava II izreke je odbio uz obrazloženje da je došlo do zastare samog prava na isplatu pojedinačno utvrđenih invalidnina počev od 12.03.2009. godine u skladu sa članom 376. Zakona o obligacionim odnosima.

Odlučujući o žalbama tužitelja i tužene protiv prvostepene presude, drugostepeni sud je žalbu tužitelja odbio, a žalbu tužene uvažio, prvostepenu presudu preinačio na način da je odbio tužbeni zahtjev u cijelosti. U obrazloženju presude naveo je da je Ustavni sud BiH Odlukom broj U-11/22 od 14. jula 2022. godine utvrdio da član 3. Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice s djecom nije u suprotnosti sa članom II/4 Ustava Bosne i Hercegovine, članom 14. Evropske konvencije o ljudskim pravima, te članom 1. Protokola broj 12. uz Evropsku konvenciju, pa da tužena donošenjem izmjena spornog Zakona nije izvršila sistemsku diskriminaciju tužitelja. Nadalje drugostepeni sud je cijenio da su prema odredbi člana V/5 Ustava Bosne i Hercegovine odluke Ustavnog suda konačne i obavezujuće, kao i da je odredbama člana 75. Poslovnika o radu Ustavnog suda BiH⁴ propisano da su odluke Suda konačne i obavezne i da ih je dužno poštovati svako fizičko i pravno lice, kao i da su svi organi, u okviru svojih nadležnosti utvrđenih ustavom i zakonom, dužni provoditi odluke suda. Na osnovu navedenog, drugostepeni sud je utvrdio da

³ „Službene novine Federacije BiH“ br. 36/99 i 54/04

⁴ „Službeni glasnik BiH“ broj: 2/97, 16/99, 20/99, 26/01, 6/02 i 1/04

je žalba tužitelja neosnovana, a žalba tužene osnovana, pa je prvostepenu presudu preinačio u stavu I, III i VI tako što je odbio tužbeni zahtjev, te istu potvrdio u stavu II izreke primjenom člana 229. stav 1. tačka 4. i 226. ZPP.

Ovakav pravni zaključak drugostepenog suda nije doveden u pitanje navodima revizije.

Drugostepeni sud je, i po ocjeni ovog revizijskog suda, pravilno primijenio materijalno pravo kada je utvrdio da član 3. Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom nije diskriminirajući i da ne daje osnovu za utvrđenje postojanja diskriminacije i otklanjanje diskriminacije uz isplatu novčanih potraživanja.

Odredbom člana 3. Zakona o izmjenama i dopunama, na koju tužitelji ukazuju kao osnov diskriminacije, propisano je da se član 18.b. Zakona mijenja i glasi: „Radi ostvarivanja prava utvrđenih ovim zakonom lica sa invaliditetom razvrstavaju se prema utvrđenom procentu oštećenja organizma u dvije grupe i to: I. grupa - lica sa invaliditetom sa 100% oštećenja organizma, II. grupa - lica sa invaliditetom sa 90% oštećenja organizma“. Ovom izmjenom ranije važeće zakonske odredbe licima sa invaliditetom („mirnodopskim“) koja imaju 60 %, 70% i 80% oštećenja organizma prestalo je pravo na ličnu invalidninu, dok za civilne žrtve rata do takve izmjene nije došlo.

Nesporno je, dakle, da su izmijenjenim Zakonom o osnovama socijalne zaštite, zaštite civilnih žrtava rata i zaštite porodice sa djecom propisani različiti uslovi za korištenje naknada u oblasti socijalne zaštite za osobe čiji stepen oštećenja iznosi od 60% do 80% - u zavisnosti od toga da li se radi o licima sa invaliditetom ili o civilnim žrtvama rata.

Međutim, sam različit tretman u pogledu prava na ličnu invalidninu „mirnodopskih“ lica sa invaliditetom, kakvi su tužitelji, i civilnih žrtava rata, nije dovoljan uslov za utvrđenje da su tužitelji u odnosu na uporednu grupu stavljeni u neravnopravan položaj.

Naime, tužena, kao zakonodavac, ovakav nejednak tretman zasniva na legitimnom cilju, te i ovaj sud nalazi da za razliku u postupanju postoji razumno opravdanje. Navedena razlika opravdava se činjenicom da država ima „moralni dug“ prema civilnim žrtvama rata, jer nije bila u stanju da ih zaštiti, te iz tog razloga uspostavljanje prava ove kategorije lica na ličnu invalidninu predstavlja određenu vrstu „ratne reparacije“.

U sferi socijalne i ekonomske politike nadležna javna vlast ima široko polje slobodne procjene, te je najbolje pozicionirana da, imajući u vidu ograničenost resursa, odluči ko će primati pomoć u oblasti socijalne zaštite, koliki će biti iznosi koji se isplaćuju na ime socijalne zaštite, kao i da propiše uslove pod kojim određena lica mogu ostvarivati prava iz oblasti socijalne zaštite. Imajući u vidu da je u konkretnom slučaju tužena, za dvije kategorije lica propisala različit stepen oštećenja organizma kao uvjet za korištenje prava iz socijalne zaštite, konkretno prava na ličnu invalidninu, ali da je za takav različit tretman navela razumno opravdanje, takav se popis ne može smatrati diskriminirajućim.

Pored toga, iz relevantnih odredaba izmijenjenog i dopunjenog Zakona, vidljivo je da država brine za obje navedene kategorije propisujući niz povlastica za sve. Činjenica je da civilne žrtve rata imaju veću mogućnost pristupa u odnosu na ostvarivanje prava na ličnu invalidninu, međutim lica sa invaliditetom koja imaju stepen oštećenja organizma ispod 90%

imaju na raspolaganju pogodnosti koje su propisane Zakonom o profesionalnoj rehabilitaciji i osposobljavanju invalida. Zbog toga ovakvo propisivanje uslova za ostvarivanje prava na ličnu invalidninu zadovoljava i načelo proporcionalnosti jer uspostavlja pravičnu ravnotežu između javnog interesa i zaštite prava pojedinca.

Ovakav stav zauzeo je i Ustavni sud u svojoj odluci broj: U-11/22 od 14.07.2022. godine, te utvrdio da navedenom zakonskom odredbom nije stavljen prekomjeran teret na lica sa invaliditetom – u koju kategoriju spadaju i tužitelji, u odnosu na civilne žrtve rata.

Bez osnova su navodi revizije kojima tužitelji osporavaju razloge na kojima je svoju odluku zasnovao Ustavni sud BiH. Odredbama člana VI. 4. Ustava BiH i člana 72. stav 1. i 2. Pravila Ustavnog suda Bosne i Hercegovine propisano je da su odluke Ustavnog suda konačne i obavezujuće i da je svako fizičko i pravno lice dužno da ih poštuje, te da su svi organi vlasti dužni, u okviru svojih nadležnosti utvrđenih Ustavom i zakonom, da sprovode odluke Ustavnog suda. Zbog toga se ovaj sud ne može upuštati u ocjenu pravilnosti i zakonitosti odluke Ustavnog suda BiH, te su ovi revizijski prigovori bez uticaja na pobijanu presudu.

Shodno navedenom, i ovaj sud nalazi da donošenjem i primjenom Zakona o izmjenama i dopunama tužena ne čini sistemsku diskriminaciju prema tužiteljima u smislu odredaba Zakona o zabrani diskriminacije, te člana 1. Protokola broj 12. uz Evropsku konvenciju o ljudskim pravima, tako da je drugostepeni sud pravilno utvrdio da je tužbeni zahtjev neosnovan u cijelosti.

Ostali revizijski navodi nisu od odlučnog značaja za donošenje odluke u ovoj pravnoj stvari, pa ih ovaj sud u skladu sa članom 231., u vezi sa članom 253. ZPP-a, nije ni posebno obrazlagao.

Pošto nisu ostvareni revizijski razlozi, kao ni razlog na koji ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, to je primjenom odredbe člana 248. ZPP reviziju valjalo odbiti.

Predsjednica vijeća
Svjetlana Milišić-Veličkovski, s.r.